

נועם שיח

שיחות אב"ד סאנטוב שליט"א

דבי מלכא בגילופין - ט

תצוה - שושן פורים תשפ"א

מכון אפריון לשלמה

לייקווד תשפ"א

כל הזכויות שמורות

למכון אפריון לשלמה

להוצאת שיחות הרב שלמה זלמן פרידמן שליט"א

אב"ד סאנטוב - לייקווד

הרב פנחס בידרמן - הרב נתן נטע פרוש

9996551.z@gmail.com

לקבל גליונות, לנדב גליונות, ולהערות

נא לפנות להנ"ל

קונטרס זה נדבת

הנגיד החסיד המפואר

מו"ה יעקב דעלמאן הי"ו

מחשובי חסידי בלאזוב-ריבטיטש לייקווד

לע"נ הרה"ק

מרן יהושע בן מרן צבי אלימלך זי"ע

מריבטיטש - בלאזוב

בעל "קרן ישועה"

יומא דהילולא י"ב אדר

קהל זכרון אלעזר סאנטוב

ע"ש הגה"ק רבי אלעזר לעוו ז"ע בעל "שמן חקוד" אב"ד סאנטוב • וע"ש בנו הנקרא על שמו הרה"ח הגעלה מו"ה יעקב אלעזר פרידמאן ז"ל

Congregation Zichron Elazar • 16 Irene Court • Lakewood, N.J. 08701

בהנהלת הריב שלמה זלמן פרידמאן שליט"א

ב"ה

יושב ראש

כ"ק הגה"צ פה מפיק מרגליות
רבי משה פאנעט שליט"א
אדמו"ר מדעש

ברגשי כבוד וידידות
הננו מתכבדים להזמין את מע"כ הי"ו למסיבת

מלוה מלכה

לטובת החזקת

בית מדרשינו והמקוה

נואם הכבוד

המגיד מישרים הנודע בשערים
נואם בחסד עליון הגה"צ
רבי אהרן וויינבערג שליט"א
נכד הרה"ק מסלונים ז"ע

וישמיע דברי חיזוק איך לזכות לשמחת החיים
במצב הנורא השורר בעולם

שתתקיים בעהשי"ת

מוצש"ק פ' כי תשא

כ"ב אדר תשפ"א הבעל"ט

March 6, 2021

בהיכל בית מדרשינו

בשעה 9:00

בהשתתפות ראשי הישיבה ורבני העיר שליט"א

מוקדש לעילוי נשמת

האי גברא יקירא, רודף צדקה וחסד
מו"ה ישראל הכהן כהנא ז"ל
בן מו"ה שלמה הכהן ז"ל
נלב"ע כ"ב כסלו תשפ"א

נתנדב על ידי בנו
הנגיד החסיד המפורסם
מו"ה יודא יעקב הכהן כהנא הי"ו
ראש הקהל "צמח צדיק" וויז'ניץ במאנסי

לכבוד רב יהי' גודל השתתפותכם בגוף ובממון
לרומם להדר ולחזק קהלתינו הק' ופעולותי'
להגדיל תורה ולהאדירה

המצפים לקבל פניכם בשמחה

וועד המלוה מלכה

קהל זכרון אלעזר סאנטוב

על שם הגה"ק רבי אלעזר לעוו זי"ע בעל "שמן רוקח" אב"ד סאנטוב
ועל שם נינו הנקרא על שמו הרה"ח הנעלה מוה"ר יעקב אלעזר פרידמאן זי"ל

Congregation Zichron Elazar
16 Irene Court Lakewood, NJ 08701

מנחת שי

לכל המשתתפים במלוה מלכה השנתי

בואו שעריו בתודה!
 לרגל פתיחת בתי כנסיות בתקופת הקורונה
 ר"ח תמוז תש"פ
 מאת הרה"ג רבי שלמה זלמן פרידמאן שליט"א
 אבד"ק סאנטוב

With Enthusiasm We Go!
 Divrei Chizuk as Shuls Re-open Post Corona
 Rosh Chodesh Tammuz 5780
 Horav Shlomo Zalman Friedman Shlita
 Rav, K'hal Zichron Elazar Santov
 Lakewood, NJ

9996551.z@gmail.com

9996551.z@gmail.com

שלחו נא את נדבת לבכם בדואר, ואנו נשלח אליכם בעז"ה את המתנה החשובה לאות הוקרה והערכה

Cong. Zichron Elazar
16 Irene Court
Lakewood, NJ 08701

דבי מלכא בגילופין - ט

פניני "נועם שיח" - בדרך צחות

איתא בחז"ל (מסכת שבת דף ל' ע"ב): דרבה מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא ובדחי רבנן¹.

וראה בפסיקתא דרב כהנא (פ"ב אות כ"ה), שבפנים הרבה נראה להם הקב"ה לישראל, ובפנים שוחקות לאגדה...

¹ וראה בפתיחה לספר "פני יהושע" עמ"ס כתובות, אמר המחבר, יען כי מצינו בדברי חכמינו ז"ל דגרסינן במסכת שבת פרק במה מדליקין (דף ל' ע"ב) רבה מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא ובדחי רבנן ולסוף יתיב באימתא ופתח בשמעתיה. ולעני"ד כמו זר נחשב לפרש דברים כפשטן שהיה אומר להם מילתא דבדיחותא ממש במילי דבדיחי דמלבד שהוא מוקצה מהדעת, אלא דבלא"ה לא יתכן לפרש כן דהא מייתי להא מילתא אהא דאמרינן לעיל מיניה שאין שכינה שורה לא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שיחה ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר שמחה של מצוה אמר רבי יהודה וכן לדבר הלכה ומקשינן עליה איני והאמר ר' גידל אמר רב כל ת"ח שיושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר תכוונה כו' ומשני לא קשיא הא מקמי דליפתח הא לבתר דפתח כי הא דרבה מקמי דפתח כו' וא"כ משמע להדיא דמקמי דפתח הוא דקאמר רב יהודה וכן לדבר הלכה ופרש"י דצריך לפתוח במילי דבדיחותא ברישא וא"כ אי אפשר לפרש דהאי מילי דבדיחותא היינו מילי דבדיחי במילי דעלמא דהא אדרבה אמרינן להדיא בהיפוך שאין לפתוח בדבר הלכה מתוך אחד מכל אלו וכ"ש היכא דאיכא כולה לגרעותא.

אלא על כרחך צריכין אנו לפרש דהאי מילתא דבדיחותא צריך להיות בענין שמחה של מצוה דעליה קאי וא"כ יתכן לפרש באחד משני דרכים או שנאמר דהאי מילי דבדיחותא היינו ג"כ בדברי תורה שהיא שמחה של מצוה שמשמח הלב אלא שהיה אומר לתלמידיו אף שלא אליבא דהילכתא אלא כדי לחדד בו לתלמידים כדאשכחן להדיא בכמה דוכתי ברבה גופיה דאמרינן ורבה לחדודי לאביי הוא דעביד. וכל זה הוי מקמי דפתח בשמעתיה אבל לבתר דפתח הוי יתיב באימתא וקא מגמיר להו אגמורי לאסוקי שמעתא אליבא דהילכתא. או שנאמר דהני מילי דבדיחותא שהיא שמחה של מצוה היינו במילי דאגדתא שמשמח לבו של אדם שאגדה מושכת לבו של אדם לדברי תורה. עכ"ה"ק.

שמעתי מאחד שאמר בצחות לשונו: כל אחד חושב, שהעיר "ערד" בארץ ישראל, הוא יישוב חדש שנוסדה ע"י חסידי גור, ובאמת זוהי יישוב ישן, בפסוק נאמר (בראשית כ"ו, ו): וישב יצחק בגרר, "גרר" היינו גערער ["גור"], ובתרגום ירושלמי על הפסוק (שם כ, ב): וישלח אבימלך "מלך גרר", מפרש, "מלכא דערד" – הרי שכבר לפני אלפי שנים היה ערד "גערער יישוב", ויש גם הוכחה שהיה זה בימים ההם "גערער יישוב", והיו שם גערער חסידים, כי נאמר בפסוק (שם כ"ו, ז): כי ירא לאמר "אשתי" פן יהרגוני... ובאמת, שמפורש כן בפסוק (שם כ"ו, ג): גור בארץ הזאת, ש"בארץ הזאת" יהא "גור" [גערער]...

גדול אחד אמר פעם, לפנים בישראל לא היה אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, ואילו כיום אין אדם עושה מצוה אלא אם כן נכנס בו רוח חכמה...

שמעתי מאת כ"ק האדמו"ר מ"תולדות מרדכי" שליט"א, שסיפר לו אחד מבניו של הגאון האדיר רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל ראב"ד העדה החרדית ורבה של בית הכנסת המפורסם "זכרון משה" בעיה"ק ירושלים, שפעם שאל את אביו, מפני מה איננו מוחה באלו המקיימים מגנינים לתפילת שחרית בביהמ"ד "זכרון משה" גם בשעה מאוחרת ביותר, והלא הדבר נוגד את ההלכה שאוסרת להתפלל בשעה מאוחרת – לאחר זמן תפילה.

והשיב לו אביו הגאון רבי ישראל יעקב זצ"ל: למעשה אתה צודק בטענתך, אמנם לאחר ששנים רבות הנני מנהל ב"בית דין" דיני תורה, נוכחתי לראות שרובא דרובא של הדיני תורה, הם כל מיני מחלוקות וריב ומצה בין שכנים, שזה טוען שחבירו בונה ומפריע לו לראות את אור השמש, וזה טוען שחבירו יכול להסתכל בביתו וכדומה – ושמתי אל לבי דבר מעניין במיוחד – רובא דרובא של הדיני תורה בין שכנים, הם דייקא בין אלו שמתפללים מוקדם, אבל בין אלו שמתפללים בשעה מאוחרת אין כמעט דיני תורה כאלה.

עלה על לבי – אומר הראב"ד – שפשר הדבר הוא כך, שאלו שמתפללים מוקדם, הם חוזרים לביתם לאחר התפילה, והם צריכים את הקפה שלהם, הם יושבים נינוח במרפסת ביתם, ואז כל דבר מפריע להם, האחד נדמה לו לפתע שהשכן הזה עושה רעש גדול, ואינו יכול לישב בשלוה ולשתות את הקפה שלו, השני רואה ששכינו בונה לידו ומסתכל לביתו, וזה טוען שחבירו מסתיר את אור השמש של המרפסת שלו ולא יוכל להתחמם לאורה ביושבו על כוס קפה – לא כן אלו שמתפללים בשעה מאוחרת, הם חיים כל היום בתוך הבית המדרש, וחוזרים לביתם בשעה מאוחרת בלילה לחטוף תנומה, וכשקמים הולכים שוב לבית המדרש, והכל טוב להם, ואין השכנים מפריעים להם כלל...

ובענין זה יש בנותן טעם להביא את שאמר הראב"ד הגאון רבי ישראל יעקב זצ"ל לאחד שהרבה להתלונן על שכניו שבונים ליד ביתו ומסתירים לו את אור השמש, והלה זימן אותם לדין תורה אצל הראב"ד שיורה להם להפסיק את הבניה, וכך אמר לו הראב"ד:

אני רואה שיש הרבה דיני תורות בעיקר בין שכנים, שמפריע להם שהשכן שלהם בונה, ומנסים בכל דרך להצר את צעדיהם של השכנים ולא להניח להם לבנות, ובזה התיישב לי קושיא אחת גדולה שנתחבטתי בה הרבה זמן, "מדוע לא בנה נח בעת בניית התיבה גם מרפסת - שיוכל לצאת שם לראות את הפלאים הנעשים בעולם, לשאוף אויר צח - מפני מה נשאר בתוך תיבה סגורה וחנוקה ללא אויר כמעט למשך שנה שלימה מבלי שיוכל אפילו לפתוח חלון?" "ברם" - אמר הראב"ד לאותו אדם - "היודע אתה מדוע לא בנה נח מרפסת בתיבה? - מפני שהיה דר בתיבה אחת ביחד עם החיות והבהמות - אזא פנים האט מען אז מ'האט א שכן א בהמה"...

אברך אחד שמע פעם שיחה (שמועס) בענין גודל מעלת מידת החסד, הדרשן הדגיש באופן חזק אודות מה שצדיקים אמרו, שיום שעובר בלא עשיית חסד אז יום זה איננו יום! האברך יצא מהדרשה עם הרגשה נעלית ביותר והתעוררות מרובה לעשיית חסד, והחליט בנפשו שהחסד הראשון שבא לידו לעשותו, הוא עושה את זה מיד.

האיש הזה ממשיך ללכת ברחוב, ולפתע הוא מבחין באשה אחת שעומדת ליד חנות, ביד אחת היא מחזיקה שקיות רבות מלאים דברים שהיא קנתה בחנות, וביד השניה היא אווזת את הילדים שלה, וכך היא עומדת לצאת מהחנות בלא טיפת כח. רחמיו ומידת החסד שבקרבו התעוררו מיד, וניגש תיכף ומיד לאותה אשה לעזור לה להסתדר עם השקיות ועם הילדים, אך לתדהמתו הרבה, כשניגש יותר קרוב, הוא רואה שהאשה הזאת היא לא אחרת מאשר אשתו שלו...

הלה מסר לה את הנרתיק טלית ותפילין שלו, ואמר לה "נעם אהיים מיין טלית און תפילין" ..

סיפר לי כ"ק האדמו"ר מדעש שליט"א – על ישראל הדרתו בעיר התורה לייקווד, שהיה פעם אדמו"ר אחד שעלה על כס האדמורו"ת לאחר הסתלקותו של אביו זצ"ל, אך בשנה הראשונה לא אבה לשבת על מקום אביו. לעומת זה, אחיו הצעיר של הרבי שעלה על כס האדמורו"ת באחד מבתי המדרשים של אביו זצ"ל, הוא כן ישב על מקום אביו אפילו בשנה הראשונה.

כשאמרו לאח הגדול שאחיו הצעיר יושב על מקום אביו, הגיב ואמר "ער זיצט נישט אויפן טאטן'ס פלאץ, ער זיצט אויף מיין פלאץ" ..

הגה"ח רבי גד'ל אייזנר זצ"ל (משגיח ישיבת "חידושי הרי"ם" דחסידים גור בתל אביב) המתין פעם ברחוב לאוטובוס. אחרי כמה דקות של שהייה, ניגשה אליו אשה אחת ושאלה אותו מה השעה, ורבי גד'ל ענה לה. לאחר כמה דקות ניגשה שוב אשה ושאלה אותו מה השעה, ושוב ענה רבי גד'ל. היה שם 'שארפער חסיד' אחד שראה זאת, וניגש לרבי גד'ל ושאל אותו: "רבי גד'ל, מה עם 'אל תרבה?' "נענה רבי גד'ל לעומתו: "פון וואנעט ווייסטו אז ס'איז דאס זעלבע?!" [מי אמר לך שהיא אותה אשה] ..

בספר "ויגד יעקב" (מועדים - לסיום על מסכת עירובין) כתב: אמרתי בדרך צחות, על שלסעודת הסיום משתתפים הרבה אנשים, ובשעת הלימוד רק מתי מעט. דמוסר על זה מרומז בהא דרש"י פירש על הפסוק (שמות כ"א, א'): ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם – כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם. כלומר, דבשעת הלימוד יהיה דומה כאילו היה שולחן ערוך לאכול...

כשנבחר הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע לרב, הפצירו בו לדרוש בבית הכנסת, אמר: אמרו חז"ל (אבות דר' נתן ל"א, ג) "הראה הקב"ה לאדם הראשון דור דור ודורשיו", ולכאורה תמוה, הלא אדם הראשון רצה לראות את הדרשנים, ומפני מה הראהו הקב"ה גם את הדורות הבאים, ולא רק את הדרשנים, ברם, אם היו מראים לו רק את הדרשנים, היה אדם הראשון שואל "הגם נפתלי בדרשנים?" – על כן הראה לו הקב"ה גם את הדור, שכן לדור כזה גם נפתלי טוב להיות דרשן...

ידוע שהרה"ק רבי יהודה'לע הורוויץ זצ"ל מדז'יקוב סבל כל ימיו מכאבי הראש, וזה הפריע רבות לסדריו, וגם מנעוהו מללכת לביהמ"ד בשבתות ומועדים. פעם אחת ביום הכיפורים נשאר בביתו מחמת זה, ובעיצומו של יום פרץ גנב לביתו, מבלי שירגיש מאומה. בהפסקה שבין תפילת מוסף למנחה, עלה לבית הרבי מקורבו הנאמן לדרוש בשלומו יחד עם בנו בן עשר, ומיד בהכנסו הרגיש שמאן דהוא "התהלך כאן", ושאל את הרבי מי "ביקר" כאן. יען הרבי שאינו יודע. והילד הנלוה אל אביו פצה פיו ואמר "ודאי

היה כאן איזה גנב". אמר הרבי לילד: "אילו זה קרה בבית האדמו"ר שלך, היית אומר כי זה היה אליהו הנביא, אבל כשזה קרה בבית, אתה מחליט שמדובר בסתם 'גנב'..."

לפני הרבה שנים היה בחור בישיבת "בית התלמוד" שזכה לבקר בארץ ישראל, באותם ימים לא היה זה חזון נפוץ כ"כ שבאים מאמריקא לארץ ישראל, כשחזר הבחור לחו"ל, סח לחבריו שזכה להיות בעיה"ק צפת ולטבול במקוה של האר"י ז"ל, ולא נחה דעתו עד שהוסיף שמסורה ביד זקני א"י וצפת, שכל מי שטבל במקוה של האר"י ז"ל לא יפטר מהעולם בלי תשובה! ופתח עליו אחד מראשי הישיבה את עיניו הקדושות, ואמר לו בנעימה של ניגון: דו וועסט שוין לעבען אייביג...

סיפר כ"ק אדמו"ר מסקולען-ירושלים שליט"א, שנכנס אחד אל אביו הרה"ק מסקולען זי"ע, והציג את עצמו שהוא נכדו של אותו יהודי שהכניס אוכל לבית האסורים בעת שהרבי ואביו הרה"ק בעל "נועם אליעזר" מסקולען זי"ע היו אסורים שם.

כששמע הרבי את דבריו, הגיב ברוב התפעלות ואמר "אזוי?! אזוי?! מאוד יפה, יישר כח! אני שמח לפגוש אותך". לאחר זמן כשיצא הלה מחדר הרבי, הבחין אחד הבנים שהרבי מחייך לעצמו ושוחק, והגם שדרכו של הרבי היה להיות תמיד בשמחה, אבל מ"מ לא היה דרכו בכך לשחוק לעצמו.

ניגש הבן אל אביו הרבי ושאל אותו "מה זה ועל מה זה, למה הרבי מחייך כך לעצמו", והשיב לו הרבי, "האם ראית מי היה כאן מקודם?", השיב הבן ואמר "כן", שאל הרבי "וכי שמעת מה שאמר פלוני?", אמר הבן שוב "כן", ושוב שחק הרבי, שאל הבן את אביו "מה פשר השחק, וכי אין זה דבר יפה ונחמד מה שזקנו עשה שהביא את האוכל להרבי ולאביו זי"ע בבית האסורים?", נענה הרבי במתק לשונו ואמר לבנו "מתי היה לנו אוכל בבית האסורים?!"...

מסופר שכאשר מרן הגרי"ז מברסק זצ"ל התגורר בצעירותו בעיר וארשא, ניגש אליו חסיד אחד מהחסידים שהתגוררו שם, ושאל אותו אם יוכל לתת לו אש להדליק את מקטרתו, ענה לו הגרי"ז בכדיחותא, וכי אתם החסידים אשר כולכם אש להבה בעבודת ה' צריכים לבקש ממני אש? ענה לו אותו חסיד בחריפות, אע"פ שיש אש מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט (עי' מס' עירובין דף ס"ג ע"א)... ונהנה הגרי"ז מחריפותו של החסיד.

כאשר סיפר את שאירע עמו לאביו הגר"ח, אמר לו אביו: מיט א חסיד הייבט מען נישט אן – עם חסיד לא מתחילים, וביאר, דהנה יש להבין, מדוע בברכת "על הצדיקים ועל החסידים" מקדימים את הצדיקים לחסידים, והלא רואים כאן שהולכים מן המעולה אל הפחות ממנו, מהצדיקים והחסידים ועד גירי הצדק, וא"כ היה צריך לומר על החסידים ועל הצדיקים, כי הרי ידוע שמעלת חסיד יותר גדולה ממעלת צדיק, אלא מכאן שעם חסידים לא מתחילים...

פעם האריך אחד והתפלל שמונה עשרה ארוך מאוד, והוא היה ש"צ, וכשגמר התחיל לספור אם יש כבר מנין, ענה לו אחד בשנינות "עדיין יש לך מנין"...

מספרים שאחד היה בחופה, וכשפגשו ידידו שאלו "מה קיבלת בחופה?", אמר הלה "עגמת נפש"...

בעת ששהה הגאון הרידב"ז זצ"ל באלכסנדר נהג לבוא לפני הרה"ק בעל "ישמח ישראל" זי"ע להתפלל עמו בסוגיות שונות בירושלמי, הרידב"ז שחיבר פירוש נרחב על הירושלמי ידע להעריך את ידיעותיו, ולפני שהרידב"ז נפרד ממנו, שאלו הרידב"ז, רבי, מנין יודע אתם את הירושלמי כל כך טוב, הרי אף פעם לא רואים אתכם לומדים, השיב הרבי לרידב"ז בבדיחותא: "וכי מה רצית, שאגלה לך את הסוד, הרי אז גם אתה לא תלמד".

שמעתי מבני הרב מאיר דוב שליט"א, שבימי הקיץ זכה ללוות את כ"ק האדמו"ר מטשערנאוויץ שליט"א בלכתו בנאות דשא, ובין הדברים סיפר דבר נפלא בשם חותנו הגה"צ אב"ד אשוי זצ"ל, וכך אמר:

הנה לפעמים חושבים אנשים על איש מסויים, שיש "מצוה" לפגוע בו ולצער אותו, ומצוה גדולה לקוברו בחיים – ובאמת, הגע בעצמך – וכי זה מצוה גדולה יותר מתקיעת שופר שהיא

דאורייתא?! ואף על פי כן, אפשר לצאת ידי חובת המצוה בשמיעת תקיעת קול השופר מאיש אחר, ולא דווקא בעצמו, אז כמו כן "מצוה גדולה" זו, אתה יכול לצאת את המצוה מאיש אחר...

בילדותו הי' הרה"ק הרבי רבי העשיל זי"ע בקי בכל התנ"ך כולו. פעם בשעת סעודת פורים שאלהו אביו "מה ראה מרדכי לגלות את סודם של בגתן ותרש אשר זממו לשלוח יד במלך אחשורוש, וכי מה הי' איכפת לו למרדכי אם הי' גוי אחד נטרד מן העולם". השיב הילד מיני' ובי' ואמר לאביו "אבל על ידי גילוי הסוד הביא לידי כך שנטרדו מן העולם שני גויים – הלא הם בגתן ותרש"...

סיפר מו"ח שליט"א, הנה ידוע, שלאחר המלחמה, בעת שהגיע מרן הגה"ק מסאטמאר זי"ע לאמעריקא, לחם בחזקה שילבשו בשבת את השטריימל ולא יתביישו מהגויים. באחת השבתות הראשונות, יצא הרבי מביתו כשהוא חבוש עם שטריימל בלוויית הגבאי הרה"ח ר' יוסל אשכנזי ז"ל, אך ר' יוסל עצמו לא חבש שטריימל. באמצע הדרך כשהם הולכים ביחד, ניגשו אליהם קבוצה של כמה אנשים והתחילו לצחוק מאוד חזק. אמר ר' יוסל להרבי "הרבי רואה! הם צוחקים מהרבי שהוא לובש שטריימל!", אמר לו הרבי "הם צוחקים ממך שאתה לא לובש שטריימל"...

מספרים על הגאון רבי יעקב קאפיל רייך אבד"ק בודאפסט זצ"ל, כי למרות היותו נואם ומגיד בחסד עליון, נהג להתכונן לפני שהשמיע דרשה או אפילו סתם דברי תורה.

פעם לפני מסיבת מצוה מצא אותו אחד מהנכדים שלו, כשהוא מטייל בחדרו ומדבר לעצמו, כלומר שהוא מתכונן לדרשה. שאלו הנכד, סבא, הלא אמרת כבר מאות דרשות בחייך, האם אתה צריך להתכונן גם עכשיו על מה שאתה צריך להגיד? – השיב רבי קאפיל לנכדו ואמר: על מה שאני צריך להגיד - על זה כבר אני לא מתכונן, אני מתכונן על מה שאני לא צריך להגיד... והוסיף ואמר, דזהו גם כן כוונת משה רבינו באומרו "ואני ערל שפתים", וביאר התרגום אונקלוס "ואנא יקיר ממלל", דאפילו הכי שאני פה מפיך מרגליות, עם כל זה אני 'ערל שפתים', אני חושב כל היום מה שלא לומר...

אחד הגיע לרב וסיפר שמצא כיפה ברחוב, ושאל אם מותר לו לקחת את זה, כי אולי הבעלים התייאשו כבר, הרב ביקש מהשואל שיתן לו את הכיפה – הוא רוצה לראות את זה, המוצא נתן לרב את הכיפה, כשקיבל הרב לידו את הכיפה עלתה בת שחוק על פניו, להפתעתו של המוצא ולפליאתו מה מצחיק כאן, אומר לו הרב, כשנתת לי את הכיפה שמת לי לב למה שכתוב על זה "נ נח נחמ נחמן מאומן" – כיפה של חסיד ברסלב, ובכן – אומר לו הרב – הדין הוא שאסור לך לקחת את זה, שכן רבי נחמן אמר "אין יאוש בעולם כלל", ובעל הכיפה בודאי עדיין לא התייאש מזה...

בגליון "דברי שיח" (משפטים תשע"ו) הביא, שמרן הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א חזר על מה ששמע מהמגיד מיישרים הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל כשהיה פעם מאושפז בבית החולים, והרופא שטיפל בו שאל אותו אם אמת מה שכתוב שהרופאים צריכים ללכת לגיהנום?

ענה רבי יעקב: אכן כן אחז"ל (מס' קידושין דף פ"ב ע"א), אבל אינך צריך לדאוג, שכן כתוב "טוב" שברופאים, ואין הכוונה אליך...

בס"ד

קהל זכרון אלעזר סאנטוב

על שם הגה"ק רבי אלעזר לעוו יו"ע בעל "שטן רוקח" אב"ד סאנטוב ועל שם נינו הנקרא על שמו הרה"ח הנעלה טוה"ר יעקב אלעזר פרידטאן ז"ל

Congregation Zichron Elazar
16 Irene Court Lakewood, NJ 08701
Tel: 732-886-1944

✱ מזלא טבא ✱

להאי גברא רבא עורך מערכה, חוב"ט, אוצר בלום,
מגדולי הרבנים המפורסמים, הגאון הצדיק

כ"ק גאב"ד בראד שליט"א

אחיותנו se אריון רב se שליט"א

לרגל ארוסי בנו ני"ו

עם בת כ"ק אדמו"ר מאלכסנדר שליט"א

על ישראל הדרתו בעיר קליוולאנד

אירוסין בן הגה"צ רבי יקותיאל יצחק שווארץ שליט"א אב"ד בראד עם בת כ"ק אדמו"ר מאלכסנדר-קליוולאנד שליט"א

דני זייד השאן רב מרכז מנהל שווארץ שליט"א ראה"כ בראד לייקט די תנאים

ר.צ.ל. ה'תשפ"א אב"ד סאנטוב אב"ד בראד (טרעט אויף), אדמו"ר מאבארקאוויץ די וויקטע רב יעקב צבי סרידאן וואר"כ בראד, תחת, אדמו"ר מאלכסנדר-קליוולאנד, אב"ד נאטאן, אדמו"ר מעירסלב-לינסק, שליט"א

צמה ביום תשעה באב במחנה אושוויץ

סיפר אב"ד סאנטוב שליט"א: אמי מורתי ע"ה (האשה החשובה מרת סעריל שיינדל בת ר' מאיר דוב ע"ה - נלב"ע כ"א אדר ב' תשע"א) - עברה את מאורעות המלחמה הנוראה רח"ל, ושתתה את כוס התרעלה עד תומה, ועמדה על משמרתה שלא להיגעל במאכלי טריפה וכדומה. היא היתה במחנה אושוויץ - ואף הייתה ב"בית החולים" שם ר"ל... - והיתה צעירה יותר מכל הבנות שעבדו שם - ומחמת שהיתה גבוהה - טעו וחשבו שהיא כבר יותר גדולה, ועבדה שם במחנה, וכך ניצלה מהמלחמה, ובאמת היה זה חידוש שבגיל שלה ישארו לחיות אחר המלחמה.

אמי ע"ה סיפרה, שבבואה לאושוויץ סידרו את האנשים לשתי שורות, המבוגרים בצד אחד והילדים בצד השני - את המבוגרים שלא היו יכולים לעבוד שלחו למשרפות הגזים רח"ל - ואילו הצעירים שהיו יכולים לעבוד שלחו למחנות כפיה לעבוד. את הוריה ע"ה שלחו לצד המבוגרים, ואילו אותה שלחו לצידים של הצעירים שיכלו לעבוד, אך היא בראותה שהוריה הם בצד השני, ברחו והלכה לעמוד לצידם, אך הוריה שהבינו מיד את הגורל המצפה להם, הורו לה שתחזור תיכף ומיד לצד השני, ובאמת בזכות זה ניצלה.

מספרת אמי ע"ה, שבטרם חזרה לעמוד לצד ארבע אחיותיה, ציוו עליה הוריה להיות שלוחם ולמסור לכל האחיות, שישארו בצדקתם בקדושתם ויהדותם בכל מצב ומצב, ולא ישכחו לרגע שהם יהודים, ויזהרו להישאר נאמנים לה' ולתורתם יהיה מה שיהיה, וב"ה כל האחיות נשארו לחיות כיהודיות כשרות וטהורות, וכל הנכדים והנינים וכל המשפחה כולה, כולם נשארו יהודים יראים שלמים.

עוד מספרת אמי ע"ה, שבמחנה קיבל כל אחד בכל יום חתיכה קטנה של לחם, פחות מכשיעור... ומזה היו צריכים לחיות כל היום. פעם אחת נדהמו האחרים במחנה לראותה אוכלת את חתיכת הלחם בלילה, וכאשר שאלוה מנין לה לחם באמצע הלילה, השיבה שבבוקר בעת שקיבלה את הלחם, נזכרה שהיום הוא תשעה באב, והחליטה לעמוד על משמרתה ולהתענות, ולא אכלה מהלחם עד הלילה...

(נועם שיח)

A Role Model in *Kibbud Av*

This originally appeared in Hebrew in the popular Gilyon "Noam Siach" — sichos of Harav Shlomo Zalman Friedman, shlita, Rav of Khal Zichron Elazar Santov in Lakewood, New Jersey. It has been translated and adapted by Hamodia staff.

I heard a beautiful story from the renowned *mashpia* Harav Aharon Taussig, *shlita*, the *Mashgiach Ruchani* in Yeshivas Alexander, and one of the eminent Chasidim in Kiryas Vizhnitz, Bnei Brak. He related:

"I was present at a *shiur* delivered by the *Posek Hador*, the Shevet Halevi, *zt"l*, in the month of Elul. Towards the end of the *shiur*, he said: "We are approaching the Yamim Nora'im, and surely each and every person wants to make suitable preparations. Therefore, I think, that in addition to all the learning *sedarim* that each person has, it would be appropriate to also set aside time to learn *sifrei mussar*, as the Chasam Sofer, *zy"a*, often said, that on a day that he did not learn *mussar*, he felt a decline for four weeks..."

All those present looked at one another in surprise, because it was widely known that the Chasam Sofer said of himself that on a day that he did not learn *mussar*, he felt a decline "for that entire day." The *sefer Chut Hameshulash*, in the biographical section of the Chasam Sofer, and several other sources, quote him as saying that on that day he felt a decline. Yet, the Shevet Halevi said in the name of the Chasam Sofer that he felt the decline for "four weeks." But of course, no one said anything.

Rav Taussig related that after the *shiur* he went over to the oldest son of the Shevet Halevi, Harav Chaim Meir Halevi Vosner, *zt"l*, and asked if he knew the source of the "four weeks." But Rav Chaim Meir said that he did not. Rav Taussig then asked if he could please approach his eminent father and ask him for the source of his words. To this, Rav Chaim Meir said: Know that over the years, I have heard many wondrous things from my father, and I heard this statement that we are discussing from him a few times. However, "*Ich freig nisht kein mohl dem Tatten über kein shum zach altz kibbud av*" — I never ask my father about his sources, or 'from whom did you hear this,' because of *kibbud av*.

Rav Taussig then continued and related that, ultimately, he approached the Shevet Halevi himself to ask for the source, and the Shevet Halevi told him. A few years later, he found a source in a certain *sefer*, and he went back to the Shevet Halevi and told him what he had found in that *sefer*... Then Rav Aharon continued to relate the details of the story.

I will not continue the story — I want

to stop here and dwell on this remarkable point that he mentioned almost incidentally. It did not actually have to do with the story that he related about the Shevet Halevi, but I want to expound because it left a deep impression on me.

Let's think about it: A person like Harav Chaim Meir Vosner, who was himself a very erudite personality, said of himself that he *never* asked his father to clarify anything he ever heard from him! He never asked him, "What is the source?" And even in such an instance, where the Chasam Sofer's words are so well known — and are different than what his father said — he did not want to ask his father for the source! Even when someone asked him to approach his father, he demurred...

In 5768 (2008), a *Shabbos Hisvaadus* took place for Vizhnitzer Chassidim in America and Canada, headed by a distinguished guest from Eretz Yisrael, the oldest son of the Yeshuos Moshe, *zy"a* (currently the Vizhnitzer Rebbe, *shlita*, of Kiryat Vizhnitz, Bnei Brak). The high point of the event was the Shabbos day *seudah*, which everyone ate together with the guest. I had the privilege of being the guest speaker at the time, and among my words I said the following:

There is a commonly used phrase, *b'ra kareih d'avuha* — a son is the knee of the father — and indeed, its source is in the words of Chazal (*Maseches Eirvin* 70b). This needs to be perused a bit further — what does "a knee," have to do with this? Would it not have been more fitting to compare the son to the father's head, or as being his father's right hand?

The simple meaning is that using his knee, a person can elevate himself, and using that same knee, he bows down — "*kore'a al birkav*" (see *Melachim* I, 8:54). He can use the same knee to elevate himself, or to fall. That is what Chazal mean when they say *b'ra kareih d'avuha*. The son is his father's *knee* — he has the power to elevate and increase his father's honor, and *chalilah*, he can also humiliate him and lower him. Regarding the guest — the Rebbe's older son, we can certainly say that he raises his father's glory and the honor of Vizhnitz....

The truth is that I did not have a personal connection with Rav Vosner, *zt"l*. I met him a few times at the *simchos* of his son-in-law, my childhood friend and relative, the Kossover Rebbe, *shlita*. I also saw him a few times when I visited his father, the Shevet Halevi, *zt"l*. But I think that this story is enough to be able to say of him that he was a *b'ra kareih d'avuha*, because with this lofty practice, he elevated his father's honor.

בכל דבר אני מתייעץ עם ר' ישראל מאיר...

בישיבת וויז'ניץ בקרית וויז'ניץ בני ברק, היה בחור אחד שרצו לסלקו מהישיבה, והגיעו ראשי הישיבה אל מרן האדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א - על ישראל הדרתו בקרית וויז'ניץ בני ברק, ושטחו בפניו את כל הטענות שיש להם על הבחור, והסבירו להרבי שמחמת זה הם רוצים לסלק את הבחור מן הישיבה.

הרבי שמע את דבריהם, ואמר לצוות הישיבה "בכל דבר אני מתייעץ עם ר' ישראל מאיר, ולכן אני צריך לשמוע מה יש לו לומר בנידון". ראשי הישיבה לא ידעו מי זה "ר' ישראל מאיר" שהרבי מתייעץ עמו.

כשראה הרבי שהם אינם מבינים את דבריו, ואין יורדים לסוף דעתו, קם הרבי ממקומו, ניגש לארון הספרים, והוציא את הספר "שמירת הלשון" שחיבר הכהן הגדול מאחיו מרן רבי ישראל מאיר הכהן זי"ע ה"חפץ חיים"...

סיפר לי אחד הגר בא"י, שפעם אחת הוצרך לשלוח חבילה לאמריקא, ובאותה תקופה ערך מרן האדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א - על ישראל הדרתו בקרית וויז'ניץ בני ברק נסיעה לאמריקא, וסיכם האיש הזה עם הגבאים של הרבי, שקודם נסיעתם יבוא למסור להם את החבילה והם יקווה עמם בנסיעתם לאמריקא.

ביום המיועד, הגיע האדם הזה לחדר הגבאים של הרבי, ודפק על הדלת ברצותו לתת להם את החבילה, אך אין קול ואין עונה, אף אחד אינו פותח לו את הדלת, חשב היהודי, אולי הגבאים טרודים אצל הרבי בביתו נאווה קודש לעזור לו עם החבילות.

עלה האיש למעלה לבית הרבי ודפק על הדלת, והרבי בכבודו ובעצמו פתח לו את הדלת. הרבי שואל אותו "במה אני יכול לעזור לך?", השיב היהודי שהוא מחפש את הגבאי, שואל אותו הרבי "מה אתה רוצה ממנו?", והשיב "אני רוצה לשלוח עמו את החבילה הזאת לאמריקא". אמר לו הרבי "גם אני נוסע כעת לאמריקא - אני יכול לקחת עמי את החבילה שלך", והרבי לקח מידו את החבילה שלו...

סיפר לי אחד ממקורביו של מרן האדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א - על ישראל הדרתו בקרית וויז'ניץ בני ברק דבר נפלא, שבאחד הימים ראה שהרבי קצת אנגעצויגן (מתוח), ושאל את הרבי אם הוא יכול לעזור לו במשהו. אמר לו הרבי, שבתחילת השבוע נכנס אליו אדם אחד ושאל אותו דבר מה, והרבי אמר לו שיחשוב על זה, וכשיהיה לו תשובה, יענה לו בע"ה, וכעת - אומר הרבי - אני רוצה לענות לו את התשובה לשאלתו, אך אינני מצליח להיזכר מי הוא זה שאני צריך לענות לו את התשובה.

מספר המקורב הזה, שאז לקח הרבי את כל הקוויטלעך שהצטברו אליו במשך השבוע - ומדובר במאות רבות של קוויטלעך - והתחיל לעבור על כל הקוויטלעך אחד אחד, עד שמצא את הקוויטל של אותו אדם שהוא צריך לענות לו תשובה...

